

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1625

Cap. III. Septem Considerationes ad infirmitates patienter alacriter, &
vtiliter ferendas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39652

CAPVT III.

SEPTEM CONSIDERATIONES AD
infirmitates patienter, alacriter & vtiliter
ferendas.

VM tot sint, adeoque efficaces rationes & motiua, ad patienter ferendas infirmitates; & vtilitatem, ad quam illæ diriguntur, ex eisdem capiendam: nec possint infirmi prolixas rationationes facere ad easdem rationes perpendendas: opere pretium existimauimus, omnes eas, aut saltem præcipuas, ad septem considerationes reuocare, in quibus infirmi & valerudinarij exercere se possunt in septem hebdomadæ diebus singulis diebus singulas accipiendo; siue audiendo, vel integras, vel partem earum: prout commodum erit. Vnaqueque enim earum est instar spiritualis cuiusdam Pharmacopoliæ, multis pharmacis pro ipsa anima refertæ: ex qua propterea nunc hoc, nunc illud accipi possit, & applicari ad considerationes & affectus amoris, vel timoris; fiducia, aut pœnitentiæ, iuxta infirmi necessitatem ac desiderium.

1. Consideratio de prouidentia Dei circa nostras infirmitates.

PRIMUM considerabis admirandam ad eum cœlestis nostri Patris prouidentiam erga homines in ægritudinum distributione, quibusdam enim frequentes, alijs raras; quibusdam graues, alijs leues; huic prolixas, illi breues; huic in vna corporis parte, illi in alia: quod totum dirigit ipse DEVS in suorum electorum bonum & vtilitatem. Nominatim verò, quæ tibi obtigit, prouenit ex paterna hac prouidentia, ad animæ tuæ bonum & salutem.

PERPENDE igitur Primum, Dominum Deum ad eum esse *sapientem*, vt clarè ac distinctè nouerit omnes tuas infirmitates, ac dolores etiam occultissimos; & eorum radices, causas, & remedia; vites quoque tuas ad illas tolerandas; & quas ipse ex gratia sua addere potest. Ita vt nihil psum lateat, nec ex ignorantia aliquid tibi dabit, quod non expediat; nec onerabit plus, quam ferre possis; aut curationem prætermittet, quando tibi expediet.

DEINDE ad eum esse *potentem*, vt possit ab omnibus morbis te præseruare. quod si in aliquem permittat incidere: posse in momento vel solo verbo te liberare; vel adhibitis medicamentis pluribus, aut paucioribus, aptis ex sua natura, aut etiam contrarijs: eius enim omnipotentia nihil est impossibile aut difficile. Ad eum denique esse *bonum* ad eum sanctum ac bene-

uolum

Punctum. 1.
Prouidentia
Dei in in-
firmitati-
bus.

1.
Sapiens.

2.
Potens.

3.
Bonus.Domin. 7.
post Pentec.Prouidentia
infirmi-
tatem condit.

g Cant. 1. 5

h Eccl. 2. 4

i Prou. 3. 11.

k Heb. 12. 5.

uolum, vt suos plus diligit, quam ipsimet se diligant : & quidquid sua prouidentia statuit, eò dirigit, vt benè illis faciat, & saluentur: ita bona & mala ipsius corporis dirigens, vt anima perficiatur & saluetur: ex quo multò maius bonum ipsiusmet corporis proueniet. *Tribus* hinc diuinis perfectionibus innititur *suauitas, efficacia, & sublimitas* prouidentia diuina in bonum nostrum. Quamobrem Ecclesia in hunc modum pro fidelibus omnibus orat: *Deus cuius prouidentia in sui dispositione non fallitur, te supplices exoramus, vt noxia cuncta submoneas; & omnia nobis profutura concedas.*

QVÆ, si ita sunt, sicut reuera sunt: quomodo non exultabis in tuis infirmitatibus, quæ, à cœlestis tui Patris sapientia, omnipotentia, & bonitate, disposita, & ordinata sunt: si ipse eas mittit, & nouit, quis tu sis, cui mittuntur: quid times? cur anxius es: times errorem aut deceptionem? non est possibile: quia eas disposuit infinita eius sapientia; Times tuam debilitatem? non est cur: quia ipse assistit sua omnipotentia, Times malitiam? ne crede: quia, quidquid facit, ab eius immensa bonitate & charitate procedit: ne igitur infirmitatem ipsam nudam aspicias; & ex ijs, quæ exterius apparent, de cauidices: quia sic incutiet metum: aspice ergo illam sapientia, omnipotentia, ac bonitate Dei indutam & exornatam: & tunc illam iudicabis pulchram, suauissimam, tibi blandientem ac dicentem, *g nigra sum, sed formosa, filia Ierusalem: nigra, inquam, ex proprio colore; sed pulchra & formosa ex colore meæ vestis. Si fugitis me ob nigrorem, quem ex me ipsa habeo; amplectimini saltem ob pulchritudinem, quam addit mihi diuina prouidentia. Et hoc sensu amplectere præclarum illud sapientis consilium: h omne quod tibi applicatum fuerit, accipe: & in dolore suscipe, & in humilitate tua patientiam habere: quoniam in igne probatur aurum & argentum; homines vero receptibiles (in cœlum) in carnis humiliationis. Si ægrotas, & aegritudinem sequuntur alia tristitia & acerbitates: omnes suscipe, quia D E V s est, qui illas mittit: & paterna sua prouidentia tibi applicat. Vis preciosus esse, & tanquam argentum & aurum splendere? ne refuge caminum humiliationis, & infirmitatis: in quo purificaberis, & amissum splendorem recipies. Cupis in cœlum recipi? delectare in ea molestia, quam sustines, dum ægrotas: qui enim in æterna requie sunt recipiendi, per huiusmodi tribulationes transire debent.*

Audi, quid Patris huius cœlestis spiritus tibi dicat: *i disciplinam Domini, fili mi, ne abicias, nec deficias cum ab eo corripis & neque defatigeris, cum ab eo argueris, quem enim diligit Dominus, corripit. & quasi Pater in Filio complacet sibi, dum & flagellat omnem filium, quem recipit.* Si cupis (ait Sanctus Augustinus inter filios numerari; & vnus esse eorum, qui in hæredes recipiuntur: ne refuge in eorum esse numero, qui flagellantur, & castigantur: re-

cipe

cipe infirmitatis flagellum ; vt sic recipiat te DEVS in in regno sua gloria.

DEINDE considera, sapientissimum hunc DEVM, quemadmodum (Salomone teste) *omnia in MENSURA, & NUMERO, & PONDERE disposuit*: ita etiam morbos ac dolores disponere, cum exactissima eorundem *trium* obseruatione. Prouidentia enim sua constituit NUMERVM infirmitatum, quas sis passurus; & dierum quibus, singula earum sint duratura; & horarum, quibus rigor durabit, & aestus & sitis, & ipsa afflictio; & rerum denique omnium numerum, quæ in eis pœnam ac dolorem tibi adferent: idque ita certò, vt nullus terrenus medicus industria vlla humana, aut violentia adhibita, siue cum bona, siue cum mala intentione, producere possit, aut breuiare constitutum hunc à Deo numerum. Quod si aliquis abbreviat, aut producit infirmitatem, id totum subest diuinæ prouidentia: quæ disposuit rem ita, vt eo medio, aut breuiaretur, aut produceretur. Et eodem modo idem Dominus, PONDVS infirmitatis constituit: terminum ponens eius grauitati ac vehementia; ita vt nec sit grauior, quàm infirmi vires ferre possint; nec medici, cum tota arte sua quidquam de ea grauitate, aut vehementia imminuere. Quod si aliquando imminuunt, & leuamen adferunt: id fit ex diuina potius prouidentia illud adferente. Quamuis enim S. Apostolus, tribulationes suas referens, dixerit: *supra modum grauati sumus, supra virtutem, ita vt taderet etiam viuere*: id tamen etiam diuina prouidentia constituit, nouas addens Apostolo vires, vt pondus ferret, q̄ pristinas excedebat. Denique idem Dominus eam MENSURAM constituit calicis, quem sis in infirmitate bibiturus: vt nec sit possibile, vel guttam ei addi: nec te vel guttâ ex eius præscripto omittere. Quod verò Calix magnus sit aut paruus; purus aut mixtus: id totum ab huius Domini præscripta mensura prouenit, *inquit (vt dixit Dauid) potum dat nobis in lachrymis, in mensura.*

QVID ergo anxius es, homuncio, cum te vides infirmitatibus premi, si fidem viuam habeas, NUMERI, PONDERIS, ac MENSURÆ, quam Deus in illis constituit: si dierum numerus te affligit, eò quod prolixior videatur; aut pondus sit graue; aut mensura magna: attende, eum, qui id præscribit, esse tuum Patrem, tuum medicum, creatorem, ac redemptorem tuum: & totum hunc ordinem & mensuram, necessaria esse, ad animam tuam expurgandam, & sanitati restituendam, & ad finem suæ beatitudinis consequendum. Si argentum & aurum plene sint purificanda: necesse est, ea per tempus aliquod in fornace siue conflatorio manere: idque cum tanto igne, quantum iudicat auri faber; neque enim quilibet ignis, aut quodlibet tempus sufficit: quanto igitur magis opus erit, vt maneat tu in ista fornace infirmitatis toto tempore, quod præscripserit Deus? & in ea ignis intensione,

Punctum 2
I Sap. 11. 21.

1.

Numerus
infirmitatū.

2.

Pondus.

in 1. Co. 13.

3.

Mensura.

in Psa. 79. 6.

quam ipse voluerit ut bene purificatus, & splendens prodeas, sicut tibi expedit? existimabas forte, dierum tuorum *numerum* esse magnum: Deus autem te visitat infirmitate, ut intelligas, eum esse incertum, & forte breuissimum. Erigebas te in altum ex superbia à vento inanis gloria elatus: Deus vero *pondus* infirmitatis tibi imposuit, qui *fecit ventum pondus*, ut superbos humiliaret. Effundebas te sine termino, & mensura ad miseram huius vite delicias: Deus vero, qui *aquas appendit in mensura*, dedit tibi acerbitatum *mensuram*, qua carnales tuas concupiscentias contineres. subjicere ergo benevole illius providentiæ in numero, pondere, & mensura harum *acerbitatum*: & breui experieris numerum, pondus, & mensuram *coronarum*.

Punctum 3.

Errores Deus permittit in bonum.

o Eccl. 2.2.

Hinc ulterius pergens, considerabis, etiam subijci providentiæ divinæ *errores*, qui accidunt in infirmitatibus ex ignorantia, aut incuria medicorum, aut infirmiorum, & cuiuscunque alterius hominis: etiamsi id ex malitia facerent: DEO tamen ita permittenti id occultum non est: qui poterit, ac porro volet, rectum quid ex eorum erroribus elicere, in eum finem, quem altissima sua providentia intendit. Sæpe enim eveniet, ut quod medicus ex ignorantia, aut incuria sua fecit: id pertineat ad sanitatem tuam: si autem fecisset, quod facere forte cogitabat; aut debuisset secundum suam artem: id tibi mortem attulisset. DEVS vero ita disposuit, ad mortem tuam evertendam: quemadmodum etiam aliquando permittit eum decipi & errare: quia ad animæ tuæ bonum expedit, ut miseræ huius tuæ vitæ finis imponatur. Cum igitur talia tibi eveniunt, non conicias oculos in admissum errorem: ne ex eo afflictionem tibi augeas, sed in ipsum Dominum permittentem: ut accipias consolationem: quemadmodum ille senex, quem refert Sanctus Dorotheus, qui cum ægrota-ret, infirmarius loco mellis, quod condiendo cibo adhibere debuit, oleum ex lino adhibuit: & cum infirmarius errorem suum advertens, valde anxaretur: Sanctus ille Abbas consolatus est illum dicens: ne tristeris fili: nam, si DEVS voluisset mel cibo adhiberi, ipse providentia sua rem ita direxisset; ac porro, ex lino oleum adhiberi prohibuisset. qui cum id non fecerit: æquum est, me & tecum divina ipsius providentiæ ordinatione, bono & læto esse animo. ab ea siquidem omne bonum, solarium, & lætitia nostra procedit. Quod si ex hac occasione morbus produ-citur: error ille potius erit ad rem: quia per eum expletur numerus, & pondus quod DEVS in tuam utilitatem constituit. Accipe præstantissimum aliud consilium eiusdem Ecclesiastici dicentis. *o deprime cor tuum, & sustine, & ne festines in tempore obductionis. Sustine sustentationes Dei, etiamsi proli-xæ illæ videantur: coniungere Deo*, per amorem scilicet, confidens bene-

uola

uola eius prouidentia, & *sustine*, ut crescat in nouissimo uita tua, & proficias in aeterna ter(ait) SVSTINE morbi & afflictionis pressuram, eò quòd numerum, pondus & mensuram sustinere oporteat. non urgendo, ut numerus, minuatur, aut pondus alleuietur, aut mensura aliquid detrahatur: ea enim sollicitudo anxietatem augebit; & licet multum urgeas, necesse erit ipsius DEI gressibus, etiamsi tardior sit, te accommodare. Nam, cum seruus & Dominus simul ambulant: necesse est seruum accommodare se gressibus Domini sui: non contra Dominum gressibus serui: & vilis vermiculus, homo scilicet, debet se Creatoris sui passibus conformare; nec uelle, Creatorem eò pertrahere, ut acceleret, & suos sequatur. Ne ipsi dicatur, quod Iudith Bethulia Presbyteris dixit. *p qui estis vos, qui tentatis Dominum? passus est uostempus miserationis Domini; & in arbitrium vestrum diem constituisis ei, in quo auxilium uobis mitteret, dicamus potius flentes Domino; ut secundum uoluntatem suam, sic faciat nobiscum misericordiam suam.*

sustine Deu

Et noli praenire.

p Iudi. 8. 11.

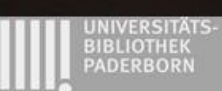
2. Consideratio, circa infirmitates, qua nostris peccatis ita exigentibus eueniunt, in quibus tam diuina iustitia, quam misericordia resplendet.

Punctum 1.

QUAMVIS verum sit, aliquas aegritudines nobis euenire, ob aliquos fines gloriae ipsius DEI, ut postea dicemus: sed tibi expedit existimare, tuas esse in poenam tuorum peccatorum, siue quorum sis conscius; siue ita occultorum, ut ea tu non inuenias, nouit tamen Iudex, qui iuste propter ea te punit. Eximij & magni Sancti (ait Sanctus Dorotheus) huiusmodi adueria tolerant propter solam Dei gloriam: quia sunt innocentes, & culpis grauioribus vacant: at ego miser peccator, meis peccatis ita exigentibus, has infirmitates sustineo; fateorq; me huiusmodi poenam esse promeritum; & in me impleri illud Dauidis: *a propter iniquitatem corripuisti hominem. & contabescere fecisti sicut araneam animam*, hoc est vitam, eius. nam si oculos coijcias in id, quod corpus tuu debile patitur: facile intelliges, qualis sis in anima. quid. n. fuit anima tua, nisi aranea quaedam uenenata? cuius ea fuit occupatio, ut se euisceraret, texendo uanitatis telam, quam aufert uentus; & cupiditatis, ad fraude capiendos proximos; reque innocentum sanguine sustentandum; bona eorum fortunae, aut famam, & honorem illis detrahendo. Quanam est adeo arida aranea, atque tuus est spiritus? qui cum apis esse deberet, quae mel ex floribus colligeret: potius est aranea absq; villo iucco, & humore deuotionis, aut teneritudinis, arista instar aridus. Recte igitur DEVS animam tuam punit, reddendo corpus eius etiam infirmum, imbecille, & tanquam araneam aridum. Quid ergo,

a Psa. 38. 12.

Anima nostra aranea est.

Psal. 38. 13.

miseri, turbaris, ut tibi detur, quod es pro meritis; & corpus afficiatur, sicut animam tuam affecisti? propterea Dauid adiecit: *vane concurbatur omnis homo*: quando scilicet infirmatur, & affligitur: cum ipse causam præbuerit. Quamobrem, Domine, ad te conuersus, supplex oro, *meam ut orationem exaudias, & auribus percipias lacrymas meas*: meis que miseris finem, quando tibi placebit, imponas.

Punctum 2.

bPsal. 118. 137

c Mic. 7. 9.

d Luc. 23. 41

HINC altius ascendens, iustissimum considerabis diuinæ iustitiæ ordinem, quæ in eo splendet, quod infirmitatibus & afflictionibus, quas sustines, culpas tuas puniat: dicesque cum Dauid: *b Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum*; & cum Propheta Michea: *c iram Domini portabo, quoniam peccatum est*. æquum est enim, ut, qui sanitate abusus est, eam amittat, & subeat infirmitatem; iuatque doloribus, quod dedit delictis. Diuina iustitia cruci huic me affixit: non habeo, quod dicam, nisi quod bonus ille larro: *d digna factis recipio*: nam, cum diuina iustitia æque bona sit, ac sancta, sicut eius misericordia, nam utraq; in ipso est vnū & idem: par est, me eius iustitiis adorare, venerari, ac diligere, & gaudere; q; eam habeat: sine qua, Deus non esset. quæ si merito officio suo fungitur in peccatores: gaudeo id in me facere, in hac vita: ut luens in ea, q; mereor, liber in altera euadam. In hac tamen consideratione, ne ipsam diuinam iustitiam solam, & quasi seorsim aspicias: sic enim magnum tibi incuteret timorem, horrendisq; ac tremendis suis iudiciis te valde terreret: sed cum Dauid dices: *e Domine, ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripas me*, exuta scilicet à misericordia, quare aspicere debes iustitiam, sicut in Deo est, coniunctam eius sapientiæ, charitati, misericordiæ, clementiæ, patientiæ, & longanimitati, alijsque diuinis perfectionibus; ex quarum societate ipsa iustitia fit amabilis, ac desiderabilis: quia ille temperant ipsius rigorem efficiuntque, ut eius opera fiant, *in numero, pondere, & mensura*: quia efficiunt, ut miseriæ nostræ compatiatur. Quare, cum videris, te morbis, & doloribus premi: nec potes, nec debes conqueri, nisi de te ipso, tuisque peccatis: nec eos aperire, nisi ut de eis te accuses. nam alias tanquam mutus esse debes, & cum Regio Propheta dicere: *f obmutui, quia tu Domine fecisti: amoue à me plagas tuas*. Non obmutui ob id, quod ego feci, ob culpam scilicet meam: quia potius eam confiteor sed obmutesco ob id, quod tu facis, ob pœnam scilicet, qua me punis: amplector enim illam, tanquam opus iustissimæ tuæ iustitiæ: oro nihilominus, ut has pœnas & plagas à me amoueas. Tuæ sunt illæ, DOMINE, ac meæ. tuæ: quia tu illas mittis; meæ: quia super meum dorsum cadunt; tuæ sunt; quia à tua iustitia proueniunt: & meæ: quia meis culpis, ad eas inferendas, te prouocauit. Ignosce, quod ego feci; & amoue à me, quod tu facis, si ita expedit: ut maiori cum quiete tibi seruiam.

fPsal. 38. 10.
Qui que
sua fortuna
saber.

SED amplius vdhuc consolaberis, si ulterius ascendens, attentius consideres, quanta faciat in hac punitione misericordia diuina, cum germana sua sorore iustitia coniuncta: efficit enim apud eam: vt & numerum, & pondus, & mensuram pœnæ, quam tua exigebant peccata, multum imminuat; mulcoque minus puniat, quam propter ea esses promeritus. Ita vt in tuis infirmitatibus non solum dicas, quod bonus latro: *digna factis recipio*, sed potius, quod scriptum est apud Iob: *g peccauit, & vere deliquit; & vt eram dignus, non recepi*: quia plura eram promeritus! ô si bene perpenderes, quid maiestati infinitæ, & creatorem, mundi que Saluatorem, & benefactorem infinitum offendet: cuius obsequio obstrictus eras, ob innumera in te collata beneficia; & alias mille causas; quæ te ad id obstringunt! quæ omnia conculcasti, cum peccatum admisisti. quam ob rem; si numerus, pondus, & mensura, omnium infirmitatum; quotquot homines sustinerunt, aut in posterum à peccato Adami vsque ad mundi finem sustinebunt, in te solo simul conuenirent: adhuc totam pœnam non exsolueres, quam tuum peccatum promeruit. Quid ergo conquereris ob hoc modicum, quod sustines, quod quasi nihilum est, eius comparatione, quod fuisti promeritus: ne itaq; in id respicias, quod puniat te Deus: sed, quam multa tibi ignoscat: & tunc gaudebis potius, videns quæ condonat, quam tristeris, attendens, quod puniat. Et potius in gratiarum actionem incumbe, propterea quod à tot malis aded prolixis & magnis te liberet: quàm in querelas: cum aded exigua sint & breuia, quibus te punit. Accepta igitur lubens in gratiarum actionem, pro hac ipsa gratia, quam te puniendo, exhibet: te que ipsum subijce, & offer, ad sustinendum, quod iam habes, quamdiu ipse voluerit; ac donec tuum peccatum satis lueris. Memor esto, quid euenerit Mariæ sorori Moysis: quæ propterea quod contra fratrem suum murmurasset, grauissima DEVS leprâ illam puniuit: quam, & si fratris oratio à morte eripuit; à pœna tamen illata eam liberare non potuit: respondit enim ei Dominus: *h si Pater eius spuisset in faciem illius, nonne debuerat saltem septem diebus rubore suffundi; separetur septem diebus extra castra*, lepram & ruborem ferens, quem eius, culpa promeruit: & ita factum est. nec valuit vlla intercessio, aut precès ad decretum dierum numerum minuendum: vt intelligatur, infirmitatem, quam DEVS ob peccata mittit, esse tanquam *spiritum*, quod ipse spuit in faciem infirmi: non, vt illum perimat, quia est Patris spiritum, eum amantis, in quem spuit: sed, vt is confundatur, & humilietur: vt corrigatur, & sanetur. Id quod nec in momento, nec in die vno fieri potest: sed in *septem*, quo numero id totum indicatur, quod necessarium est ad satisfaciendum pro peccato. Quod si ita est, lubens video, Deus meus, me hac infir-

Punitione

Deus puni-
citra condi-
guum.

5 Iob. 33. 27.

Pœna mul-
tam opponit.

h Num. 12.
24.

Spiritum Pa-
tris.

mirate premi: quia *salua* est ex ore tuo procedens, vt me per eam sanitati restituas. spue itaque in me, quantum lubet: modò in aeternum parcas.

3. *Consideratio, Infirmi- tates conferendo cum Inferni pœnis, quas nostris peccatis sumus promeriti.*

ATEMPORALIBVS pœnis licet transire ad aeternas, quas etiam constituit Deus D. N. in *numero, pondere & mensura* iuxta damnati culpas: modo tamen quodam ad eò tremendo & horrendo, vt præ illis quasi nihil esse videantur oēs pœnæ, quas huius vitæ infirmitates secum adferunt. Confer igitur numerum cum numero, pondus cum pondere, mensuram cum mensura: & in ea comparatione magnum inuenies modum lætitiæ, & actionis gratiarum; amoris, & laudis Dei; & affectuum aliorum magnæ consolationis & utilitatis ipsi animæ tuæ.

Punctum. 1.

I.
Numerus
pœnarum
inferni.

i Eccles. 1. 7.

2.

CONFER igitur primùm *numerum* cum numero, cogitans duos in inferno numeros horrendos; alterũ ipsarum pœnarum, & tormentorum; alterum annorum, quibus vnumquodq; perdurat, & quamuis aliter atq; aliter: vterq; tamen est innumerabilis. Nouit enim Deus; numerum pœnarum; quas tamen nos nec numerare possumus. si tamen eas velis quasi ex vestigio cognoscere: circumspece infirmitates & miserias, quas patiuntur omnes, qui detinentur in omnibus nosocomijs, & regionibus totius vniuersi; & intelliges, eas omnes ita collectas in inferno inueniri, vt vna & plures, imò multæ earum simul afficiant singulas partes miserandi corporis; & quemlibet sensum, & facultatẽ infœlicis animæ: nullo præterito sinu, vel angulo, qui non sit eis refertus. Nam ibi est horrendus capitis dolor, oculorum, aurium, dentium, lateris, intestinorum, coxendicis, calculi, & podagra; ibi est fames, sitis, vigiliæ, defatigatio, contractio ossium, frigus, æstus, tremor, stridor dentium; ibi est tristitia, timor, tædium, anxietas, agonia, melancholia, ac desperatio. Denique quemadmodum *omnia flumina*, aquæ dulcis *intran- t in mare* aquæ amaræ, quæ omnia absorbet, & tamen ipsum mare non *retundat* ob suam immensitatem: ita infirmitates omnes & huius vitæ miserix colliguntur in inferno: suntque veluti dulces aquæ, & riuli parui, si comparentur cum ipso inferno, cuius est amaritudo & magnitudo immensa. Quòd si poteris maris Oceani guttas numerare: poteris quoque pœnas & calamitates, quæ in ipso Inferno perferuntur; & quas tu fuisses ob tua peccata perpessus.

Q V I D verò dices de annorum *numero* quibus illæ sunt duraturæ? est numerus, absque numero, quem sit impossibile numerare: quia nullum terminum habet: nec DEVS ipse annum eius vltimum in eo numerando inueniet, nam post mille millia millionum annorum enumerata, super- sunt toridem numeranda; quibus enumeratis, non solum vltimus non in-

uenitur;

venitur; sed singuli sunt quasi essent primi. & tantus infernus adhuc superest Caino post quinque millia annorum, quibus in eo manet: atque si hodie eo esset ingressus; & post milliones annorum hinc computatos, idem ei erit; atque si eo die primum ingrederetur. Quomodo ergo non resolveris in lacrymas tristitiæ, ac lætitiæ cum hoc nuncio: tristitiæ quidem ob admissa peccata, quibus te tanto periculo exposuisti; lætitiæ vero, propterea quod a pœnis adeo innumerabilibus, & prolixis DEVS te liberauerit: contentus, quod paucas aliquas, easque breues in hac vita patiaris. Si iudex, qui reum posset ad perpetuas trêmes iuste damnare, aut ut ab aquis raptaretur, aut candentibus forcipibus cruciaretur, aut in rotam, aut patibulum ageretur: eam pœnam commutaret in aliam, quæ ad octo tantum dies in aliqua nauicula remigaret, aut in vinea tanquam operarius laboraret: hanc ille reputaret magnam sceleritatem; & tanquam demeritissima in se lata sententia, exultaret. si tu igitur ob tua crimina iuste damnari poteris ad perpetuas in inferno trêmes, & æternos in carcere illo cruciatus: quomodo non exultes, quod eorum loco infirmitatem aut afflictionem, & dolorem sustineas, quem super remus Iudex tibi mittit, loco horrendarum pœnarum, quas tibi condonat? satis tibi sit, pro tua in ægritudine consolatione, cogitare, quod illa non sit æterna futura, quemadmodum illa fuisset; quam eras promeritus; sed breuis: & quod breui dies veniet, in quo dicere liceat *transuimus per ignem & aquam & eduxisti nos in refrigerium*. Debuisses in Inferno per ignem & aquam transire: scriptum est enim. *Ad nimium calorem transeat ab aquis nimium* sed transitus ille refrigerium nullum habet; cum sit ab vno tormêto ad alterum, & neutrius anxietas ac dolor, cesset sed idem æternum duret. At in hac vita transibis quidem per aquam & ignem, per dolorem scilicet frigoris, & caloris in febris; sed vtrumque tamen transibit, ut ab eis omnino liber, magnam consequaris requiem, & animæ tuæ commoditatem.

DEINDE pondus cum pondere ponderandum, ac perpendendum immensum cruciatuum Inferni pondus: & singulorum maius esse, quam ut dici vel cogitari possit, nam (ut Sanctus Petrus dixit: *in ibi Angeli fortitudine & virtute cum sint hominibus maiores, non possunt portare aduersus se execrabile, & seuerissimum DEI iudicium*, quod in eos dimittit in Infernum: & hi sunt *gignantes*, qui *gemunt sub aquis*, ob nimium earum pondus. nam *quasi molari quodam magno & grauissimo lapide alligati, missi sunt in mare æternarum miserationum*. Et quidquid hic toleratur, est tanquam molaris lapis in aliqua charta depictus; aut sicut ignis depictus cum vero igne comparatus. Dolor capitis, & febris æstus, tanquam delineatio quædam est doloris & æstus, qui ibi toleratur: nam quidquid ibi

est, ad

*Æternitas
pœnarum.*

*Inferni con-
sideratio
medicina
doloris.*

1. Pet. 1. 6. 11.

1. Iob. 24. 19.

*Refrigerium
in inferno
nullum.*

*Punctum. 2.
in 1. Pet. 1.
11.*

*in Iob. 26. 5.
in Apoc. 18.
21.*

*Pondus pa-
narum in-
ferni*

est, ad supremum in suo genere culmen peruenit, nulla admixta cololatio-
ne. Quod si, qui nunc sunt in inferno, ascenderent in hunc mundum; &
quod hic patimur, paterentur: nihili illud facerent: eò quòd ad eò immensa
ibi patiantur: & immensas Deo gratias agerent, si illud in hoc ipsis eò muta-
ret. Cur ergò conquereris de infirmitate: quã sustines? cur non potius Deũ
laudas, quod te ab eo eripuerit, q̄ fuisses in Inferno toleraturus? Cũ te i-
gitur febris æstus vexauerit, memor esto flammarũ æternarũ, in quibus æ-
ternũ fuisses cum Epulone diuite arsurus: quando litis est tibi molesta, re-
uoca tibi in memoriã sitim eiusdẽ in scælicis diuitis, qui contentus erat, si p
Luc. 16. 24 *Lazarus extremum digiti sui in aquã intingeret, vt refrigeraret linguã eius, quod*
tamen illi fuit denegatum, suntq; iam vltra mille annos, quod id petat: nec
est, qui porrigat. & quamuis nunquã a petendo cessabit: nunquam erit, qui
id beneficij ei conferat: nec vnquam eius voto satis fiet. Si vigilie noctis te
vexant, eò quòd prolixior videatur: memento noctis illius æternæ, cui dies
nunquam succedet; & sic videbitur tibi breuis. Si torquet, quod ita iaceas
in lecto, etiam inter culcitræ, & linteamina: cogita, quem lectum fuisses in
inferno habiturus; tecumque loqui sententiam illam Iaiæ: q̄ subter te fieri-
netur tinea, & operimentum tuum erunt vermes, qui te rodent semper, & viscera
tua torquebunt: nam nec tinea finitur, nec vermis moritur. Et in hunc
modum pœnas potes aspicere, quas fuisses perpessurus, quæ affines sunt ijs
quas nunc pateris: vt illarum comparatione, exiguæ hæ tuæque videan-
tur: & gaudeas in eis, vt reliquas illas euadas. Verbum siquidem est ipsius
Domini, quod non surget duplex tribulatio: nec puniet in inferno eum, qui
lubens in hoc mundo acceptauit pœnam, quam ipse illi imposuit. De ho-
mine quodã narrat venerabilis Beda: quod ægrotanti ostenderit Deus pœ-
nas & cruciatus Inferni, qui ad se rediens ita obstupuit, vt horrendas face-
ret pœnitentias: conijciens se in media hyeme in o zelatum flumen: & in
media æstate se collocans ad solis ardorem. ab huiusmodi autem retrahere
eum volentibus, dicebat: frigidiora ego vidi; calidiora ego vidi: in quorum
comparatione hæc mihi temperatissima videntur. o si fidei oculis semel
ad infernum descenderes, cum iaces ægrotus! procul dubiò sufficeret, vt
dulce iudicares valdeque leue, quidquid nunc amarum æstimas, & grauif-
simum.

*Pictura est
omnis dolor
humus vita.*

*q̄ Iaiæ. 14.
11.*

*r Nabur.
19.*

*O passi gra-
uiores.*

Punctum. 3.

Psal. 74. 9.

EADEM commodiùs meditaberis, si mensuram conferas cum mensura;
& calicem, quem in hoc mundo hauris; eum eo, quem fuisses bibiturus in
Inferno: de quo Dauid: *calix in manu Domini vini meri plenus myſto, quem*
inclinauit ex hoc in hoc: nunc scilicet vni porrigendo, nunc alteri: & exanti-
men fex eius non est exinanita: bibent ex eo omnes peccatores terra: cogita igitur,
DEVM Dominum nostrum in manu & potestate suã habere calicem

immen-

immense magnitudinis, plenum vino mero, & misto *Mero*, quia plenus est pœnis & plagis iustitiæ; *mysto* verò, eò quòd hæ plagæ cum illis tanquam vnum vinum cum altero commiscuntur. Sed multò magis mistum censetur cum ipsiusmet vini fecibus; quæ sunt pars fœtidissima & maximè horrenda in ipso inferno, quam ebibunt damnati, etiam inuiti: quia iustitia diuina inuitos impellit ad bibendum, & ipsas feces hauriendas: ita tamen, vt, etsi quotidie bibant, nunquam tamen hauriatur, & æternum bibent simul cum ipsis fecibus, repugnante natura & voluntate ob tot acerbæ & fœtidæ amaritudines. Hunc calicem fuisse bibiturus ob tua peccata: quem tamen diuina misericordia à tam acerbæ potu præseruauit. cuius loco paruum alium calicem cum vino diluto & absque fecibus porrexerit: infirmitatem scilicet quam sustines, mixtam multis consolationibus & solatijs; & cum spe æternos cruciatus non degustandi. Quomodo ergò non lubens accipias calicem hunc tui salutaris, in gratiarum actionem, quòd te ab alio acerbæ ad eò calice liberauerit? cogita, quid inter vtrumque calicem intersit; quid inter vinum & vinum: mixturam & mixturam: & tunc cum spiritu gratitudinis ac lætitiæ dicas cum Dauid: *quid retribuam Domino pro omnibus bonis, quæ retribuit mihi*; & malis, à quibus me liberauit? calicem hunc mei salutaris accipiam, quem lætus, & lubens hauriam: siquidem me à calice iræ suæ liberauit, qui mihi fuisset cruciatus æternus.

IV. Consideratio, de morbis, quòd nostra purgant peccata & magnorum meritorum præbent occasionem.

QUONIAM Inferni pœnæ commutantur in alias luendas in Purgatorio, nisi in hac vita luantur: cogitabis pro tuo solatio, Deum D.N. duplex habere Purgatorium: alterum sub terra, & alterum in hoc mundo in infirmitatibus & aduersitatibus, quæ mutuo se in aliqua re excedunt. Purgatorium alterius vitæ in hoc præstat, quòd sit mera pœna absque vlllo timore impatientiæ aut nouæ culpæ, aut vllius eius admixtionis. quod quidem magni faciendum est: quamuis valde etiam affligat, quod nullum ibi sit meritum, nec augmentum gratiæ, nec spes ad maiorem gloriam progrediendi ob pœnam quæ ibi toleratur: & quodammodo charitas magis est ibi coacta, quam in hac vita. nam eius propensio est aut esse cum Deo unita, videns eum clarè in gloria: vbi tanquam lapis in suo centro requiescit; aut crescere & proficere semper: studendo magis ac magis amare vsque ad summum, quod potest quia nullum ex se habet huius dilectionis terminum. Cum igitur in Purgatorio nec Deum videat, nec proficiat ad melius & perfectius eum videndum, est extra suum centrum violenter, & afflictus: videns quidem se pati; non tamen crescere, & proficere. Contra verò in huius vi-

Merum vinum, & mistum quid?

Duo calices valde inæquales.

Psalm. 115. 12.

Punctum. 1.

Duo Purgatoriorum eorumque differentia.

Futurum.

*Præfens in-
firmitatis.*

*Pena vo-
luntaria ef-
ficacior.*

*Hic & pro
alijs satisfi-
cere, & te
perficere po-
tes: tibi neu-
trum.*

Punctum. 2

*Infirmetas
ad perfecti-
onem iuuat.*

*a Rom. 14.
17.*

b Psal. 89. 15

ta purgatorio est periculum, timorque impatientiæ & culparum: quæ in
ipsis morbis & afflictionibus sese miscere solent. quamuis Dei auxilia non
desint, vt illæ euitentur. Habet tamen idem purgatorium egregias alias
excellencias, ad exsoluendas culpas admissas. Nam paruus cruciatus in in-
firmitate, breui tempore multò plùs de pœnis debitis exsoluit, quàm pro-
lixus & magnus in altero purgatorio; & æstus febris vnus diei exsoluere
poterit ignem alterius purgatorij vnus mensis, aut etiam anni: quia non
solum soluit perferendo, sed etiam satisfaciendo, & promerendo heroicis
charitatis actibus: faciendo, vt dicitur, ex necessitate virtutem; & offerendo
Deo quod patitur, ex amore in eum. quemadmodum in mundo minoris
fit satisfactio rei coacti per sententiam iudicis, ad restituendum honorem,
quem abstulit: quàm si, sponte sese humilians, recantaret, faceretque, quod
debet. Ex quo fit, quòd in purgatorio vnaquæque anima ita pro se sola sa-
tisfaciat, vt nihil illius satisfactionis possit alteri communicare. at in hac
vita tanta est opulencia eius, qui patitur: vt sapius, & exsoluat, quod de-
bet; & supersit aliquid, quod possit aut viuis aut mortuis applicare, & suo
modo ipsos Ecclesiæ thesauros augere. Quare si vno die vehementem fe-
brem sustineas, velisque tuam satisfactionem alicui animæ in purgatorio
detentæ applicare, eius debitum solues: & ita oportune id potes facere, vt
tuo isto æstu illa liberetur ab igne Purgatorio, & statim euolet in cælum: vbi
oret pro tanto suo benefactore. Hoc totum esse tibi debet magnæ consolati-
onis motiuum: vt Deum laudes, qui tale purgatorij genus hic tibi dederit,
vt possis pro te soluere, & pro alijs; & obicem remouere macularum,
quæ arcent à cælesti aditu, vt sic tua charitas sequatur semper naturalem suâ
inclinationem; siue ascendendo semper ad vltimum suum finem, siue eo-
dem fruendo in æterna requie.

S E D maiorem aliam excellentiam in hoc infirmitatum purgatorio
licebit considerare; ita enim à culpis purgat: vt simul sit occasio augmenti
gratiæ, meritorum, & nouorum gloriæ graduum, ob heroicis actus amo-
ris Dei conformitatis cum eius voluntate, obedientiæ medicis præstandæ,
patientiæ in doloribus tolerandis, & alios similes, quos in infirmitate po-
tes exercere. Et quoniam ipsemet Deus simul cum suis donis accedit: sicut
illa crescunt, ita crescit vnio ipsa cum Deo: & ipsi placebit, diutius in anima
tua morari, adferetque secum regni sui diuitias, *assistitiam* scilicet, & *pa-
cem, & gaudium in Spiritu sancto*. Quare infirmitas tua tibi est virtutum ra-
dis, charitatis nutrimentum, fons iustitiæ, principium pacis, gaudij semen-
tis, Deiq; in anima tua metatrix. Et quamuis prætereat labor, & infirmitas
cesset: fructus tamen non euanescit, sed permanet in æternum. Ideo-
que dices cum Psalmista: *b letati sumus pro diebus, quibus nos humiliasti: an-*

nis, qui-

nis, quibus vidimus & experti sumus mala, iam enim mala præterierunt, & nunc fruimur bonis; cessauit planctus, & gaudium venit; infirmitas transiit, salus accessit; afflictio carnis pertransiit, & spiritus solatium successit: & vterque exultauit in Deum viuum. Tunc agnosces etiam ipsa experientia thesaurum, qui in ipsa infirmitate latebat tibi incognitus: quare si redierit, lubens eam excipies: imò, vt redeat, optabis: & si moram faceret, etiam vocabis. Sicut Abbas ille, qui singulis annis grauem habebat infirmitatem: & cum vno anno non venisset, conquerebatur, & flebat: quod se videret eo bono priuari, quod ex illa aliàs accipiebat.

SED adhuc ampliores diuitias agnoscere & inuenire poteris in infirmitate, addens proprijs eius thesauris illos ipsos quos in sanitate obtinere potuisses. In quem finem meminisse debes illius legis, quam Dauid constituit seruandam in Israel, cum rediret, expugnato exercitu Amalecitarum. cum multi ex militibus substitissent, eò quod lassii pergere non poterant cum reliquis: & nihilominus decreuit Dauid, vt illis pars spoliolum daretur, sicut ijs, qui iuerant cum ipso ad hostes, dicens: *d aqua pars erit descendenti ad prælium, & remanenti ad sarcinas.* Hunc igitur in modum existimare debes: reiacentem ægrotum in lecto, nec ea opera facientem, quæ cum sanus esses, præstare solebas: non amittere tuum meritum & mercedem, quam habuisses, si eadè faceres, sicut alij, modò efficacem habeas voluntatem ea faciendi: nec aliam ob causam illa prætermittas, quam quòd ea præstare non possis, apud tribunal enim Dei, voluntas pro facto reputatur: quando facultas deest illud re ipsa præstandi. Quare si sanus visitare cõsueueras xenodochia, & pauperibus ministrare, horas tuas canonicas legere, facultatem aliquam profiteri, cõcionari, aut cõfessiones excipere: iam verò infirmus, efficaciter velles eadè præstare: non amittes mercedem tuam; sed ei adiungetur adhuc illa, quã accipies pro dolore, què sustines. Nam quemadmodum in lecto iacenti licet merte tẽpla, Xenodochia, aliãq; pia loca percurrere, & quæ in illis dicuntur ac fiunt, cõsiderare: ita licet voluntate efficaciter desiderare, quidquid boni tibi videris: audire scilicet Missam cum ijs, qui illam audiunt orare cum orantibus; pauperes visitare cum eisdem visitantibus; & ijsdem ministrare cum ministrantibus.

DEET tamen aliquid facere, quamuis parum illud sit, in signum & testimonium desiderij, quo teneris, multa faciendi. Quemadmodum Tobias filio suo dicebat: *e quomodo poteris, ita esto misericors. Si multum tibi fuerit, abundanter tribue: si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertiri stude:* animo tamen multum dandi, si posses: ita etiam, cum sanus es, debes multum laborare, tanquam sanus: quando autem es infirmus, ac debilis, sufficit, si vel modicum, quod possis, efficias: quasi in signum, quod cuperes multa facere, si liceret. De quadam S. Virgine scribitur, quòd cum non

c Psal. 83. 3.
Infirmus
expetenda.
In visis Pa-
trum,

Punctum 3.

Infirmorum
voluntas pro
facto est in
operibus so-
litis.
d 1. Reg. 30.
24.

c Tobia. 4. 5
Infirmum pa-
rum fecisse
sufficit.

S. Gertrude.

poller Rotarium beati. virginis pro more persolvere, ob ingentem capitis dolorem, illud tamen peregit, dicens ad singula grana, sola illa verba: AVE MARIA: & postea apparuit illi Virgo sanctissima, cum pulcherrima rotarum corona, ut laborem illum remuneraret, dicens: placuisse sibi breuem illum modum Rotarium orandi, non minus, quam cum integrum percurreret: siquidem illa modicum illud fecisset, quod potuit: ac desiderasset, integre facere, si potuisset.

V. Consideratio, infirmitates comparantur cum premijs, quae de Caelo sperantur.

Punctum. 1.

Spes praemiorum lenis dolorem.

a Rom. 8. 18
b 2. Cor. 4. 17.

c Gen. 23. 10

Amor Dei.

d 2. Cor. 11. 7

Bened. Iustianus refert in eum locum. Stimulus carnis S. Pauli.

CONSIDERA primum, sapientiam magni nostri Dei ac Domini quemadmodum omnia mortalia huius vitae disponit in numero, pondere, & mensura, ut praedictum est: ita etiam ea disponere, quae spectant ad aeternam vitam. Ita tamen ut numerus pondus, ac mensura laborum, & aduersitatum huius vitae, sit breuis, finita ac moderata: ac praemiorum mensura modum quendam habeat immensitatis, & infinitatis aeternae: ita ut, qui ea agnoscit, cum summa animi sui oblatione amplectatur quoscumque labores, & aduersitates etiam maximas, ac diturnissimas huius vitae, exiguas eas & breuissimas iudicans, quod expressè docuit Apostolus cum dixit: *non sunt condigna passiones huius temporis ad futuram gloriam, quae reuelabitur in nobis, huius enim, quod in presenti est momentaneum, & leue tribulationis nostrae, supra modum in sublimitate aeternum gloriae pondus operatur in nobis.* Ex quibus aperte licet deducere: si tui labores tibi videantur magni & prolixi: id ex eo prouenire, quod non ut par est, de praemijs aeternis sentias, eaque aestimes si enim praemium magni faceres: labores parui faceres; & si Deum multum diligeres: parum sentires laborem, quod illum queris. Nam quemadmodum amor Rachelis effecit, ut Iacob septem annos, quibus pro ea seruauit, existimaret esse paucos dies praemii amoris magnitudine; laborque grauis alioqui ac prolixus; breuis ac iucundus ei videretur: ita amor & clara Dei visio, eiusque dulcis & iucunda contemplatio, infirmitatem tuam, ita dulcoraret, ut quamuis esset prolixa, tibi videretur breuis; & quamuis molesta videretur suaui, quis Apostolorum plura passus est, quam S. Paulus? quis plures tribulationes, & persecutiones, quis plures necessitates, & infirmitates: quae eodumque progressae sunt, ut dicitur *Angelus sathanae stimulo carnis suae eum colaphizaret*, ita illum eius vultui infigens, ut languis ex eo erumperet, atque si quis stimulum in manu habes colaphum alteri impingeret, siue autem stimulus ille fuerit ingens aliquis Ischiadicus dolor, siue grauis aliqua carnis tentatio, siue horrenda aliqua gentis ipsius persecutio: id tamen totum & reliqua, quae per multos annos est perpessus, adeo illi leuia breuiaque videbantur, ut momentanea appellaret, quali in momento transeuntia, & quae vix perciperentur.

magni-

magnitudo enim amoris Christi & opinio, a stimatioq; magna æterni præmij omnia illi reddebat facilia,

QVOD vt exactius sentias, considera statim *numerum, pondus, & mensuram* bonorum, quæ speras in cælo, vbi Christus D. N. dicit, daturum se nobis *e mensuram bonâ, & confertam, & coagulatam, & superfluentem.* Sed quàm magna hæc est mensura? nam, si parua illa sit, etiam plene & conferta parùm capiet. Apostolus autem dicit, *gloriâ esse supra modum, & supra oëm mensuram:* vt intelligatur incredibilis eius magnitudo. nam, quod *superfluit,* omnem naturam nostram mensuram excedit. Cogitandum itaque tibi est, mensuram hanc refertam esse innumerabili omnium bonorum *numero,* quæ vel cogitare, vel desiderare possis: *pondere* aded graui, pretioque aded ingenti: vt nihil in mundo sit, quod possit cum eo comparari. In hanc *mensuram* imponuntur virtutes, scientiæ, diuitiæ, delitiæ, honores, dignitates, & pompæ, & omne genus bonorum corporis & spiritus: quæ potest beatus desiderare, vt satietur; & ita contentus sit, vt nihil omnino illi desit. Sed hoc totum est modicum, nec sufficit, ad mensuram implendam: nisi ipsemet Deus eam ingreditur cum omni sua sapientia, omnipotentia, bonitate, charitate, pulchritudine, & infinitis suis perfectionibus, quibus omnes animæ sinus ac desideria repleat, nullo vacuo relicto. Hic Deus est *numerus, pondus, & mensura gloria.* *Numerus:* quia, cum sit vnicus, omnem tamen bonorum, quæ in creaturis dispersa sunt, numerum complectitur: in quo solo multò amplius omnes gaudent, quàm in se ipsis: est *pondus;* quia solus ipse valorem habet infinitum: & quidquid in mundo est, si cum ipso comparatur, nullius erit ponderis. est *mensura:* eò quod omnium meritis sese accommodet, & cum sit vnicus, alios plus, alios minus facit sui participes: quamuis omnes saturos reddat & contentos. In eo solo nec numerus est, nec mensura, in duratione scilicet huius gloriae, quia illa erit æterna, & sine vlla mutatione: nec numerum habent, nec terminum anni, quibus ea durabit: quia durabit tam diu, quam diu ipse Deus: cuius esse æregnum non potest habere finem. Quod si quæras: quantum vnus horum dies valeat? respondebit David: *melior est dies vna in arboribus tuis, super millia.* Non tamen sine causa (vt notat S. Augustinus) vocat *vnam diem:* quia in cælesti gloria non est dierum multitudo, quæ noctium successione distinguantur. tota enim illa est dies vna perfectissima, cui nulla vnquam succedet nox: in qua vna die continentur milliones millionum dierum, quemadmodum in vno solo & vnico bono, quod est Deus, continentur omnia bona. Hæc dies est, qua Beati fruuntur semper cantantes, & summa cum exultatione dicentes: *g. Hæc dies, quam fecit Dominus, exultemus & latemur in eu.* O diem æternum, diem lætitiæ, diem fecilitatis? O vtinam hæc dies ad me iam perueniret; etiam si cruciatus sine

Pin. Num. 2.
c. Luca 6. 38

Magnitudo
gloria cele.
stis.

Deus glori
am replet.

Actern. 46

1° Sal. 83. 11.

Mille anni
dies vna.

g. Ps. 117. 24.

Momentaneus dolor.

h Isaiā 54.7

numero essent subeundi: O anima mea, cur tristaris, cur turbaris, meque tua tristitia conturbas: si longi tibi videntur hi laboris dies: respice in hanc diem, ama illam, suspira, & geme, ut eam obtineas: & hoc solo nomine hi dies laboris breues tibi videbuntur. Citò hi dies præteribunt, in quibus veraris: venietque hæc dies, quæ tibi erit pro diebus omnibus: teque tanta replebit lætitia, ut huius tristitiæ faciat te obliuisci. Ad vnum halitum, & momentum præsens durat dolor: æterna verò erit, quæ sequetur requies. Ne ducaris à partiali tuo iudicio, sed sine te dirigi à sapientissimo, & benignissimo Deo tuo, qui ait, *h ad punctum in modico dereliqui te, & in miserationibus magnis congregabo. In momento indignationis abscondi faciem meam parumper a te, & in misericordia sempiterna misertus sum tui.* Sic itaque Domine sicut dicis; ego accepto infirmitatem, & afflictionem huius puncti, & huius momenti, quantumuis mihi longum videatur, modo tu mei miserearis, faciemque tuam diuinam æternum mihi ostendas.

Punctum. 3.

i Apoc. 1.4

Hic vallis lachrymarum.

DENIQUE cogita, omnes infirmitates ac molestias, quas nunc sustines, si bono eas animo feras, sinem cum ipsa vita minimum habituras; & absque vlllo timore, quod earum sis in posterum futurus particeps. in gloria enim nihil eorum est, quæ in hac vita pœnam & molestiam adferunt. Propterea enim vox cœlestis de ipsis beatis loquens dixit: *i absterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum: & mors ultra nõ erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra: quia prima abierunt.* Consueverunt homines flere, aut ob sua peccata; aut ob tentationes, persecutiones, morbos & dolores, quibus affliguntur; aut ob defectum bonorum; aut ob Dei absentiam, ad quem suspirant, & quem desiderant: in cœlo autem omnes lachrymæ cessabunt: quia earum causæ omnes aberunt: non enim erunt ultra peccata, non tentationes, non persecutiones, non morbi, dolores, tristitiæ, anxietates; non bonorum defectus, non absentia Dei: nihil erit, quod pœnam adferet: quia id totum extra cœlum manet; nec ed intrare potest aliquid, quod maculet, aut turbet illud. Consolare ô anima mea, quod te Deus in hac lachrymarum valle constituerit, cum tot dolorum actionibus, quæ illas prouocant. siquidem per huiusmodi vallem afflictionum ascendes ad cœlestium deliriarum paradysum, in quo frueris Deo.

VI. Consideratio: conferuntur infirmitates cum Christi doloribus in eius passione.

AD SOLATIUM, & spiritum in tuis infirmitatibus ac doloribus resumendum, conijciendi sunt tibi oculi in eum Dominum, qui, cum esset Deus infinitus, fieri voluit homo mortalis, atque patibilis, quem Prophetæ vocat, a *virum dolorum, & scientem infirmitatem.* Quamuis enim nõ haberit infirmitates, quas humorum inordinatio adfert, quales sunt nostra:

a Isā. 53. 3.

sensit

fenfit tamen dolores & afflictiones, quæ ex eis nasci solent; aliosque horrendos cruciatus, quemadmodum paulatim expendetur.

PRIMUM igitur attende: Christum D. N. duo secum egisse, quæ solet cum magnis sanctis, cum illos vult probare, valdeque in infirmitatibus exercere. *Alterum*, quodd se ipsum omni delectatione & consolatione sensibili priuauerit, quæ fouere solet: & confortare carnem: *alterum* quodd in parte sentiēte affectus acerbissimos exci:auerit, b *tristitia, timoris, c tædi, & d agonia*. Et cum in ipsius esset potestate, quod huiusmodi affectus, intēsi essent aut remissi: Ipse sua voluit eos esse vehementissimos; & perdurare toto tempore suæ Passionis, vt acerbior illa esset, donec in ipsa cruce expiraret. Hunc in modum aliquando passus est S. Paulus Apostolus, qui et si dicere soleret: *superabundo gaudio in omni tribulatione nostra: & iterum: sicut abundabant Christi passiones in nobis: ita & per Christum abundat consolatio nostra: semel tamen dixit: f se adeo supra modum, & supra virtutem fuisse grauatum, vt ipsum taderet etiam viuere. & e foris habuisse pugnas, & intus timores*. Quando enim corporis morbus eō peruenit, vt spiritum contristet: tunc est valde molestus; cogitq; gemere in agonia, ac dicere Domino cum Dauide: g *Saluum me fac Deus, quoniā intrauerunt aquæ vsque ad animam meam*: timoribus scilicet dijs, & grauissimis tristitijs eam opprimentes. Quod si te in huiusmodi angustijs constitutum videris: hæc tibi sit consolatio, quodd calicem haurias purum absq; solatij mixtura: quemadmodum ipse Saluator pro tuo remedio, & exemplo hausit. Et hæc tibi sit sufficiens consolatio, quodd Regi tuo æterno similis sis; eidemq; cruci cum ipso affixus. Nam, si serid ad id te obtuleris, mox ipse erga te mitem se offeret, ac placidum: nam, etsi purum sibi calicem elegit, libeter tamen socijs suis præbet dilutum: quemadmodum fecit cum bono latrone socio suo in cruce pendente, cui dixit: h *hodie mecum eris in paradiso*: quidd autē aliud est in paradiso esse, quam delitijs repleri: idq; fiet hodie. nouit enim ipse Deus, in eodem die has internas mutationes facere vt corpus suæ cruci affixum relinquat; animæ verò communicet paradysum. Et ita est fas credere: bonum illum latronem ab eo momento, quo dulcissimum illud verbum audiuit, cœpisse, liquorem quēdam cœlestis paradysi degustare. Et quamuis vel vnica fuisset gutta: illa fuit illi satis, vt dulcissimè ferret reliquum vitæ in illa cruce; & magna lætitia dolorem illum sustinuisse, cum i eius crura frangerentur: ex quo breui expirauit. Cogita igitur, cum iaces in lecto infirmus, te cruci affixum esse, ad latus ipsius Christi. Constere eius iustitiam in eo quod facit, & in eo quod tu pateris: ac desidera, te in omnibus illi conformare: & fortè audies interne verbum aliquod consolationis, quod sit pignus, te breui cum ipso futurum in paradiso. Nam crux eius est k *lignum, quod vbi missum fuit in aquas*

amaras

Punctum 1.
Dua dolorum causa.

b Matth. 26
:8.
Mar. 14. 33
Luc. 22. 43

c 2. Cor. 7.
4. 5. Erc. 1. 5.
f ver. 8.

g Psal. 68. 1

Resignatio
pronocat consolationem.

h Luca. 23.
45.

Bonus latro
statim recreatus est.

i Ioan. 19. 32

k Exo. 15. 25.

amaras, in dulcedinem versa sunt. & vt S. Gregor. dixit: Si passio Domini ad memoriam reuocetur, nihil est adeo durum, quod non aequo animo toleretur. I fugendo scilicet acerbi maris inundationem quasi lac, agni sanguine dulcoratum.

l Deut. 33 19

Punctum 2.

Dolorum
Christi

DEINDE considerabis: Christum D.N. elegisse sibi maximum numerum, pondus, & mensuram dolorum, & afflictionum, quæ vnquam in mundo fuerunt. cum enim non coactus, aut ex necessitate illos subiret, sicut nos; sed ab infinita sua charitate impulsus; & propter peccata omnium hominum, quæ omnem etiam numerum, pondus, & mensuram, quæ cogitari possunt, excedunt: voluit in hoc sui amoris magnitudinem, & quam eius redemptio copiosa esset, ostendere.

1.

Numerus.

PRIMUM igitur, attendens ad numerum laborum eius, inuenies, eos fuisse innumerabiles: quemamodum & nostra peccata fuerunt. Nam ad eum affligendum conuenerunt dæmones ex inferno, cum suo Duci Lucifero: sex populi Hebræi, Scribæ, & Sacerdotes cum suis principibus Anna & Caipha; manus quoque militum Herodis & Pilati: qui omnes contendebant, vt quisque in eo affligendo alium superaret: nullus enim se probum existimabat, qui vulnus aliquod, aut ictum non impingeret: existimantes singuli magnum se præmium promereri, si illum ferirent; & gratum se Deo facere, si cum illo seuerius agerent. *Numerus*; si potes, colaphorum numerum, sputorum, ictuum, & verberationum, opprobriorum, iniuriarum, & blasphemiarum, quas in domo Caiphæ sustinuit: solus DEVS (ait S. Hieronymus.) nouit, quid ea nocte Christus fuerit perpeffus: & tamen idem sequenti die fuit apud Pilatum in Prætorio iteratum. Quid verò dices de flagellorum numero? neque enim cum hoc Domino, in quadragenarius numerus, quem lex prescripserat, est seruatus: cum sint, qui dicant, ad quinque millia peruenisse. Et quid de numero spinarum? fuerunt enim illæ septuaginta dua, quæ sacrum illud caput in multis partibus pupugerunt. & quid de numero dolorum, quos in monte Caluatio pertulit: vbi nullum fuit os, aut alia corporis pars, quæ specialem & proprium dolorem non sentiret? quamuis enim ipse in cruce dixerit: *Di numerauerunt omnia ossa mea*, vt quæ ad eum paterent: at non poterunt eorum dolores numerari, eò quod illi essent innumeri.

m Deut. 25. 3

n Psal. 21 18.

2.

Pondus.

COGITA deinde horum dolorum pondus; & statim videbis, ad eò illud fuisse graue, vt nullius alterius, quam Dei humeri potuissent illud sustinere: ita exigentibus infinitis nostris peccatis; quæ in se susceperat, vt nos ab eis liberaret. Cum in horto Gethsemani non aliud fecisset, quam sua imaginatione hoc pondus apprehendere, vt quantum esset, æstimaret: ad eò graue illud sensit, vt etiam sanguinem fecerit iudare. Quid ergo dices de ipso pondere flagellorum; de quo idem Dominus dicit: *os supra dorsum meum fabricauerunt peccatores*: quasi turrim aliquam super ipsum imposuerint.

o Psal. 128. 3.

rint.

rint. O quam tuit grauis illa *corona*! grauior procul dubio, quam fuisset plū-
bea: vt quæ tantum sanguinis ex illo sacratissimo capite expresserit! & quid
de ipsius *crucis* pondere existimas: quod ipsum coëgit nō semel in genua ca-
dere: vt opus fuerit, alium adhibere, qui iuuaret illam portare! O quam erat
graue ipsum *corpus*, dum penderet in cruce, quod suo pondere manus & pe-
des, clauis affixos lacerabat: vt se ipsum horrendis cruciatibus repleret!

PERGE porro ad considerandum horum dolorum *mensuram*, quæ tan-
ta fuit, vt in sua transfiguratione p *excessum* eam appellauerit. Fuit enim
mensura plena, conferta, coagitata, adeoque excedens; vt per omnes partes su-
per *efflueret*. Et licet calix hic tantæ esset magnitudinis, tantaque myrrha &
felle sumitur: acerbitatis mixtus: ita tamen illum exhaustit, vt nec vnā *gut-*
tam reliquerit; donec etiam *acetum* delibaret: quo prophetias de se prædi-
ctas plenissimè impletet & passus omnia, quæ de ipso scripta erant, vitam
finiuit. Quomodo igitur possibile erit: vt hæc omnia considerans, non ma-
gnos spiritus sumas, ad tuos dolores & infirmitates patienter tolerandas?
q *recogitate* (ait Apostolus) *eum, qui talem sustinuit à peccatoribus aduersus se-*
meripsum contradictionem: vt ne fatigemini, animis vestris deficientes: si enim cō-
tradictionum illarum *numerum, pondus, ac mensuram* recogitetis; facile intel-
ligeris, quasi nihil esse partem eam, quæ vos contingit: & animum sume-
tis ad sustinendum, quemadmodum ipse Dominus sustinuit. Si igitur vis
solatium in tua infirmitate habere, cogita, lectum tuum esse ipsam crucem;
syrupos & pharmaca, esse fel & acetum; Phlebotomiam & cauteria, esse pe-
dum & manuum vulnera; capitis dolorem, spineam esse coronam; cordis
anxietatem, agoniam esse & sanguineum eius sudorem. Quod si hac ratio-
ne Christum in suis pœnis comiteris: & ipse te comitabitur, suisq; donis a-
nimum addet, vt tuas cum lætitia feras.

DENIQUE immensam huius Domini charitatem perpendes, qui etsi
adeo solus omnes suos dolores ferret, vt de seipso dicat: *Et sustinui, qui simul*
contristaretur, & non fuit: & qui consolaretur, & non inueni (nam præsentia ma-
tris sanctissimæ, & amicorum, ipsius dolores potius augebat.) nihilominus
(vt ait S. Laurent. Iustinianus) voluit super seipsum imponere totum nume-
rum, pondus, & mensuram dolorum, infirmitatum, & afflictionum Ele-
ctorum suorum, quas ille in horto Gethsemani, atque si propriæ essent,
sensit: suosque cruciatus ed direxit, vt leuamen, ac robur mereretur, quo il-
litas portare possent; quas ex tunc cum suis coniunxit, vt apud patrem
magis essent acceptæ. O immensam charitatis Christi sublimitatem! &
diuinæ misericordiæ immensitatem infinitam! an non latis tibi erant in-
numeri & immensi proprii dolores, etiam si alienos non susciperes? sed
charitativæ, Domine, hoc totum est modicum; & tua misericordia hæc

3.
p Luc. 9. 31.
Mensura.

q Heb. 12. 3

Pun. Num. 3
et sal. 68. 21.

Lib de spi-
ritu Christi
100. c. 19

Languores
nostros ipse
tulit.

Dolores no-
stri iungen-
di doloribus
Christi.

omnia capit. Quid ergò tibi Domine reddam pro hoc amore tam sine mè-
fura: nisi vt dolores tuos tanquam meos accipiam; multoq; amplius, quam
proprios sentiam? quid retribuam pro hac adedò immensa misericordia: ni-
si vt lubens amore tui meos dolores feram, coniungens illos tuis, vt sic red-
dantur tibi gratiores. Meam itaque *sirim*, quæ me premit in hoc lecto, tibi
offero pro illa, quam tu in cruce sustinuisti; & quidem illi coniunctam: vt
sic magis tibi placeat meum etiam *adurum*, & acerbiter offero propter il-
lam, quam tu lenisti, cum vinum cum felle mixtū tibi fuit propinatum. Of-
fero & meam *lassitudinem*, ac defatigationem propter eam, quam tu in cruce
sustinuisti. Coniungantur tuis dolores mei; sintque oblatio in gratiarum a-
ctionem propter tuos: & imiter ego te in sustinenda pœna, vt ad tuam quo-
que perueniam gloriam.

s. Eccl. 2. 9

Christus ab
infirmis in-
uitandus.
Matth. 25. 30

Hinc etiam disces, *non despicere te ipsum in infirmitate* (vt Ecclesiasticus
monet) nec parui te propter eam facere: siquidem Christus D. N. tanti sem-
per fecit ægrotos, adeoque eorum vices doluit, vt eorum infirmitates tan-
quam proprias sentiret; & idem in ipsis infirmis & illorum loco se collocat:
vt ex ijs appareret, quæ in die nouissimo dicturus est: *Infirmus eram, & visita-
stis me*. Et hoc spiritu licebit ei dicere: siquidē, Dñe, & Saluator mi, infirmita-
tem meam tanquam tuam suscipis; visque vt fideles tui me in ea constitutū
visitent: veni & tu, vt visites, maneasque mecum in hoc lecto: absque enim
visitatione tua, parū mihi proderit hominum visitatio: neque hæc mihi
deerit, si te in mea habuero locietate.

VII. Consideratio de, morbis qui propter fines gloria Dei altiores
eueniunt.

Punctum 1

AD INFIRMANTIVM solatium expedit, eos considerare: infirmi-
tates non semper euenire in pœnam peccatorum; sed nonnunquam
Deum eas mittere, solūm ad manifestandam suam gloriam, suo-
rumque electorum exercitationem: ex quibus magna lucra sibi comparēt.
Ita Christus D. N. respondit Apostolis causam quærentibus: cur homo qui-
dam cæcus natus, esset: *a neque hic (inquit) peccauit, neque parentes eius, sed vt
manifestentur opera Dei in illo*; & de infirmitate Lazari dixit: *b quod esset pro
gloria Dei, vt glorificaretur filius Dei per eam*. Ex quo fit aliquando, vt Iustus,
etsi culpas aliquas habeat, patiatur tamen infirmitatem maiorem, quam il-
læ sint promeritæ; idque ob alios fines, quos Deus intendit: quemadmo-
dum fallus est S. Iob, cum dixit: *c vtinam appenderentur peccata mea, quib' iram
merui; & calamitas, quam patior, in siatera: quasi arena maris hæc grauior appare-
ret*. Sed hoc ipsum tamen summæ consolationis & lætitiæ motiuum est.
multò enim melius est, pendere sicut Christus innocens, in cruce; quam,

a Isai. 53.

b Iero. 1. 4

c Iob. 6. 2.

fiunt

sicut bonus ille latro, alicuius culpæ reus : estque valdè gloriösus in hoc imitari Ducem nostrum, & splendidum sanctorum eius Martyrum exercitum: quorum cruciatus non inferebantur, propter illorum culpas: sed vt testimonium redderent fidei, & charitatis suæ erga Deum. est autem genus quoddam martyrij, infirmitates sine culpa ferre, vt Deus in illis glorificetur. Vnde tantum mihi bonum, vt possim ego materia esse diuinæ gloriæ, ita vt illa mei causa crescat: cruciet, mi Domine, patiarq; tormenta, modò tu ex hoc glorificeris. Quamuis autem optimum in hisce afflictionibus illud sit, quòd culpa careas, propter quam illæ eueniant. non tamen abijcere debes animum, propterea quòd alicuius talis culpæ te retum agnoscas. vtrumque enim simul esse potest: & quòd infirmitas sit tuorum peccatorum pœnas; & simul cedat in gloriam Dei: vt ille scilicet ex ea glorificetur; non solum propter suam iustitiam, quæ in eo elucet; sed propter alias etiam causas maioris eius gloriæ.

POTES ergò hinc vterius considerare, Deum tibi mittere infirmitates, vt fidem, ac fidelitatem tuam prober; videatque quàm strenuè pro eius amore decertes, vsque ad victoriam consequendam, ex qua plurimum ipse honorificetur, ac glorificetur: cum magis illa sit ipsius, quàm tua. Cogita ergò frater, cum a grotas, lectum esse locum certaminis, in quem ingrederis, vt cum militum, & crudelium hostium exercitu pugnes: cum rigore scilicet, & æstu: cum fastidio, & siti: cum doloribus & angoribus; & cum medicamentorum molestijs: & statim oculos in cælum cõijce, cogitans, Christum D. N. tanquam Agonothetam te aspicere, sicut S. Stephanum, cum lapidaretur, respiciebat: tibi que animum inde addere ad pugnam: eò quòd de ipsius honore agatur, nisi vincas; ac de tua vita, si succumbas. Aliquando etiam aspice, quasi propè te, & circa tuum lectum manentem: in eo enim viuis, & moueris; in eo que manes, dum affligeris ipsamque habes intra te: vt in te, & per te ipse pugnet, gratia tua te adiutans, vt victor euadas.

ERVS ergò præsentia excitatus & animatus, propugna eius honorem, nullam admittens culpam, nec dans locum impatientiæ alicui; sed lubens accipiens omnes, quas sustines pœnas, vt DEVS in eis glorificetur. Cogita, Deum collocare te in lecto isto, vt talis à te sanctitatis odor prodeat, qui ob tuam patientiam ædificet eos, qui te videbunt, & excitentur ad glorificandum patrem tuum cœlestem, sicut de S. Tobia dicitur: *d quod cæcitate ideo permisit Dominus euenire illi, vt posteris daretur exemplum patientiæ eius, sicut & Sancti Iob, quia nec conuersatus est, quòd plaga cæcitatatis eueniret ei, sed immobilis in Dei timore permansit omnibus diebus vitæ suæ.* Cogita etiam, adesse tibi ad latus & Angelum custodem, & Dæmonem, obseruantes, quid agas; & contendentes,

Gloriosum sine culpa pati.

Martyrium.

Punctum 2.

Probatio & occasio victoriæ.

Deum videt.

d Tob. 2. 12.

Angelus & Damon.

vt te quilibet ad suas partes trahat. Caue igitur, ne custodem tuum confundas; letifices verò hostem: occasionem illi præbens, vt triumphum de te agens, Deum ipsum irrideat; sed stude potius hostem Daemonem confundere; sanctum verò Angelum letificare & occasionem ei præbere, Deum glorificandi, ob patientiam, quam eius amore in ea aduersitate ostendisti.

Punctum 3

Deus lau-
datur per
sanitates
miracu-
losas.

e Ps 49. 15.

psal 90 1.
Infirmis
gloriam ad-
fert.

g 2. Cor. 12.
10. 9.

h Gal. 6. 17.
i 2. Cor. 4. 10.

A L I O S præterea fines, præclaros valde licet respicere, quos DEVS D. N. per huiusmodi infirmitates intendit: in quibus perpendes diligenter, quam partem habere possis. Aliquando enim DEVS nobis infirmitates mittit, vt gloriam suam, ab eis nos liberando, manifestet: dum nos ad tanta fide, ac fiducia orandum ipsum promouet, vt sanitatem prodigiose restituat: quemadmodum multis cæcis, leprosis, & alijs infirmis rogatus sanitatem dedit; nec cessat quotidie similia prodigia edere; vt & credatur, & laudetur propter illa. propterea enim dixit: *e Inuoca me in die tribulationis, eruam te & honorificabis me*: non solum propter honorem, quem mihi exhibes, dum ad eum confidenter ad me recurris; sed quod tua confidentia occasionem præbes honoris & gloriæ, quæ mihi oritur, cum à tua tribulatione ego te eruo. Imò etiam idem Dominus easdem infirmitates nobis mittit, vt & nos glorificemur & honoremur eorum occasione, ob rationem & modum, quo nos eruit ab eis: qui modus ita in ipsius gloriam cedit, vt etiam cedat in nostram: propterea enim dixit: *f Cum ipso sum in tribulatione. eripiam eum, & glorificabo eum*. Noli, ô anima, ex eo affligi, quòd videas te tribulatam, & corpori infirmo immerfam: quia non es sola, sed optimum habes comitem: *medicum* scilicet, qui tui curam gerit & *infirmarium*, qui tibi ministrat; *amicum*, qui præsentia sua & alloqui te recreat; & *socium* talem, qui te semper comitatur. Et si oculos habes, quibus eum cernere possis, optimis *societatis* eius fructibus fruere. Finis eius non est, torquere te, sed sanare; non te perdere, sed liberare, & glorificare: vt totus mundus intelligat, te ab ipso amari; qui te ita liberat, & honorat. Quando autem te non liberat ab infirmitatibus, etiam ipse glorificatur, teq; glorificat, ob dona præclara, quæ tibi communicat: dolando & poliendo te tanquam viuum lapidem in cælestis Ierusalem aedificio, in eminenti & glorioso eius loco collocandum. In gloriam Dei cedit coniunctio illa corporis infirmi, cum anima hilari & læta: quæ dicit cum Apostolo: *g Placeo mihi in infirmitatibus meis, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo, libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, vt inhabitet in me virtus Christi*: & eius gloria in me manifestetur. Magna Christi gloria est, quòd habeat in mundo viua sui ipsius exemplaria: qui in hoc gloriantur, quòd *h stigmata ipsius Domini Iesu in corpore suo portant*; & qui ipsas infirmitates pro fauoribus, ac delictijs habeant: & *i mortificationem Iesu in corpore suo*

circum-

circumferant, ut & vitam ipsius se sumant, sicut in mortalibus eorum corporibus. Magna est gloria creatoris, creaturas habere ad eum sibi subiectas & obediens: ut finant se, pro ipsius arbitrio tractari: siue reddat, siue auferat corporis sanitatem, ac vitam: magna felicitati sibi tribuentes quod omnem eius voluntatem exequi possint; quia totam suam vitam in ea executione ponunt. Cum igitur DEVS ita glorificetur, ex eo quod tu cum patientia & letitia, quæ ipse tibi mittit, sustineas ob illos fines, quos ipse intendit: da operam, ut ita sustineas, ne ipse contemptui, sed magno honori in aeternum habeatur, Amen.

CAP. IV.

RESPONDETUR QUERELIS INFIRMORVM FERVENTIVM quod prestare non possint quæ sani. Insinuantur summatim, quæ ipsis faciendæ sũt, & patientiæ bonæ.

EX PRÆDICTIS in superioribus capitibus sufficientia responsa deduci possunt, ad pias feruentium querelas, cum infirmantur, aut valetudinarij sunt: eod quod videant, se non posse ea prestare, quæ alias solebant; vel quæ alij præstant: iudicantes, se decrescere ac deficere in virtute: ut qui non impleant illa tria, quæ Christianus quilibet tenetur explere erga se, erga proximos, & erga Deum nostrum. nam neque solitas penitentiis obire possunt: cum potius alij ieiunantibus, ipsi vesci carnibus cogantur; & quando alij vigilant, & laborant: ipsi dormiunt, & in lecto iacent; nec munia sua erga proximos prestare possunt, siue gubernationis, siue prædicationis, lectionis, aut ministerij pauperum; nec quod tenentur, quo ad diuinum cultum, siue orando, siue Missam audiendo, seu diuinis officijs, & similibus alijs assistendo, quam ob causam solent esse tristes, abiecto & pusillo animo: iudicantes se non ita esse in gratia apud Deum, sicut alij: quibus quodammodo inuidet, videntes, se non posse prestare, quod illi. Quod totum planè euanesceret: si bonam suam sortem agnoscerent, vellentque contenti cum illa esse. Ad quod est supponendum: duplici infirmitatum genere solere Dominum nostrum suos visitare, ut clarissimos in sanctitate faciat: grauioribus scilicet per duas interdum, vel quatuor septimanas grauius eos premendo: aut lenioribus, sed continuis: quales sunt ordinarij valetudinis defectus, in aliquibus quidem maiores, in alijs verò minores, relictis interim eis, aliquibus viribus ad nonnullos labores obeundos. Priores mittere solet peccatoribus, ut in eas angustias redacti, conuertantur, vitæque rationem mutant: quæ modum in primo Tractatu est dictum, eisdem etiam mittit tepidus iustus, ut renouentur, & ad primam feruetem redcant: et si feruentes sunt, ut multum ad-

Gloriosum
Deo ab in-
firmis sibi
seruiri.